

Citim. Simțim. Devenim – (digi)portofoliu
Clubul de lectură Orpheus Lit, Școala Gimnazială Borăscu, județul Gorj
Elevi: clasa a VI-a, clasa a VII-a
Coordonator: prof. Tudor Oana Mirela

Citim. Simțim. Devenim
-jurnal de bord-

Portofoliul de față reunește o serie de activități desfășurate sub tema „Nevoia de omenesc și de omenie”, construite în jurul convingerii că educația morală se realizează cel mai eficient atunci când lectura este însoțită de dialog, reflecție și experiențe concrete. Fiecare activitate a urmărit transformarea valorilor descoperite în texte în comportamente observabile, astfel încât elevii să înțeleagă că omenia nu aparține exclusiv lumii ficționale, ci face parte din viața de zi cu zi.

Punctul de pornire al activităților este convingerea că paginile cărților adăpostesc lecții de viață diverse, autentice, oferind exemple vii de omenie, generozitate și empatie prin intermediul personajelor care devin adevărate modele de comportament pentru elevi. Pornind de la această premisă, activitățile au fost organizate ca un parcurs interactiv (lectură, interpretare, creație), având ca scop principal dezvoltarea competențelor de lectură profundă și interpretarea textelor, concomitent cu stimularea inteligenței emoționale și a empatiei elevilor prin corelarea modelelor literare cu realitatea cotidiană.

Într-o primă etapă, elevii au avut ca sarcină să recitească textele narrative din manualul de clasa a VI-a al Editurii ArtKlett și să identifice personaje care fac acte de omenie. Am definit, în prealabil, din perspectiva lor, omenia, generozitatea, printr-un brainstorming, iar rezultatele au luat forma unui nor de cuvinte pe tabla interactivă.

Cei mai mulți elevi au ales textul Adinei Popescu, *Un păianjen care se crede Spiderman*. Au analizat gestul mamei și au ajuns la concluzia că aceasta dă dovadă de omenie când salvează păianjenul care îi înspăimântase fiica. Câțiva elevi au rezonat cu textul *Oracolul* scris de Mircea Cărtărescu, gestul Petruței fiind pentru ei un adevărat act de omenie. Doi elevi au considerat că în *Uleul și găinile*, fabula lui Grigore Alexandrescu, găinile care eliberează uliul fac un adevărat gest de omenie, alegând să ignore natura de prădător a dușmanului lor și să îi acorde o a doua șansă. După ce au prezentat gesturile de omenie ale personajelor, elevii au argumentat valoarea morală a acestora. Fiind nativi digitali, aproape toți au ales să-și prezinte argumentele cu ajutorul platformei Canva. A fost necesar însă, în cazul tuturor, să remedieze scrierea fără diacritice. Două eleve talentate la desen și-au conceput proiectul pe câte o coală cartonată, pe care au scris de mână, au desenat și au lipit imagini reprezentative.

Dincolo de analiza literară, acest exercițiu a arătat că elevii pot identifica și interpreta acte de omenie în textele literare și a contribuit la dezvoltarea capacității de argumentare și a reflecției asupra valorilor pe care le transmite literatura.

În etapa a doua, elevii clasei a șaptea au realizat o prezentare a cărților citite ca lectură suplimentară, din care au extras lecții de viață raportându-se la gesturile de omenie descoperite între pagini. Proiectul s-a intitulat „Cartea care m-a făcut mai bun” și a fost conceput în trei etape: analiza mesajului textului (*Ce am învățat din carte?*), atelier de scriere creativă (*Scrisoare către personaj*), acțiune concretă (*Pune în practică!*). Majoritatea elevilor au preferat cartea *Băiatul cu pijamale în dungi* de John Boyne, pe care au ales-o ca subiect al prezentării lor. Deși au citit o poveste tristă din timpul războiului, au căutat să extragă din ea lecții de bunătate și de empatie. Au subliniat aproape în unanimitate că „nu trebuie să judeci oamenii după origine, religie sau aspect”, conștientizând „cât de grave pot fi intoleranța și discriminarea”. Concluzia a fost simplă și clară: datoria noastră de oameni este „să-i respectăm și să-i ajutăm pe ceilalți fără să ne pese de diferențe”. O altă alegere a fost cartea *Micul prinț* de Antoine de Saint-Exupéry. Din aceasta, elevii au identificat ce anume dă valoare vieții, notând că „prietenia, iubirea și responsabilitatea sunt foarte importante”. Au rezonat cu celebra lecție a vulpii, aceea că „devenim responsabili pentru oamenii pe care îi îmblânzim”: *am înțeles că trebuie să am grijă de cei la care țin și să-i respect*. De asemenea, au extras exact esența secretului din carte: „limpede nu vezi decât cu inima”, căci și-au propus în mod conștient să fie empatici și toleranți cu tot ceea ce îi înconjoară: *am învățat să privesc lumea cu mai multă sensibilitate și bunătate*. Cartea *Băiatul cu ziare* de Vince Vawter a prilejuit reflecții asupra seriozității, a muncii și a perseverenței. Elevii au remarcat rezistența personajului principal, observând cu realism: „în viață nu este mereu ușor” și au extras valoare o valoare morală solidă: „am învățat că trebuie să fim serioși și să muncim pentru ceea ce ne dorim”. În a doua etapă a proiectului, elevii au demonstrat capacitatea de a simți empatie, scriind câte o scrisoare personajelor. Scrisorile către Bruno și Shmuel au fost pline de compasiune și au lăudat prietenia lor curată. *Micul prinț* a primit o scrisoare caldă drept mulțumire pentru lecția oferită, aceea de a privi lumea cu inima. Scrisoarea către *Little Man* este dominată de respect și admirație pentru seriozitatea personajului, pentru refuzul de a abandona lupta în fața greutăților. În a treia etapă a proiectului, lecțiile din cărți s-au transformat în acțiuni reale în viața de zi cu zi. Elevii și-au exprimat omenia prin gesturi mărunte: au fost generoși (*am împărțit gustarea cu o colegă*), au colaborat (*am ajutat un coleg la teme și cu sfaturi pentru un proiect*), au ales să lupte cu izolarea (*am petrecut timp în pauze cu un elev care se simțea singur*). Omenia s-a reflectat și în respectul față de bunici prin ajutor practic și implicare: *mi-am ajutat bunica să facă curățenie prin casă și am făcut cumpărături*. Ei au documentat cu fotografii fiecare act de omenie realizat, acestea devenind mărturii ale bunătății lor.

Trecând prin cele trei etape, elevii nu doar au analizat textul literar, ci s-au lăsat modelați de el, fotografiile realizate de ei fiind dovada că proiectul și-a atins scopul: omenia nu este doar o temă de discuție, ci a devenit o practică zilnică vie, vizibilă, lăsându-și amprenta în comunitatea școlară și în familiile lor.

A treia activitate în care i-am antrenat pe elevi a pornit de la dorința de a valorifica spațiul bibliotecii școlare, de a-i familiariza pe elevi cu atmosfera acesteia. Le-am explicat, mai întâi, că a recomanda cuiva o carte potrivită, cu gândul de a-i aduce o bucurie sau inspirație, este în sine un act de omenie. Astfel, activitatea „O carte pentru tine” s-a desfășurat în incinta bibliotecii,

unde elevii au avut de ales un destinatar (coleg, prieten, profesor, părinte) căruia să-i recomande o carte pornind de la întrebarea: *Ce carte i s-ar potrivi lui X și i-ar face ziua mai bună?*. Au explorat rafturile bibliotecii, au răsfoit cărți, au citit descrieri și au selectat cartea potrivită. În plus, am organizat și un atelier de scriere: elevii au redactat o scrisoare de recomandare personalizată, conținând numele destinatarului, titlul cărții și autorul, un argument pentru recomandarea cărții. Alegerea cărții s-a dovedit un exercițiu de empatie, aceștia aflându-se în situația de a raporta lectura la nevoile și interesele altei persoane. Prin redactarea mesajelor care au însoțit recomandările de lectură, ei și-au exersat capacitatea de a comunica într-un registru adecvat și de a argumenta alegerile făcute. Astfel, în spațiul bibliotecii, literatura a devenit un mijloc prin care competențele de comunicare și valorile morale au fost exersate simultan.

Activitatea intitulată „Omenia în acțiune” a fost centrată pe dezvoltarea comportamentelor pro sociale și a avut drept scop punerea în practică a valorilor morale descoperite în textele literare. Organizată în colaborare cu elevii, aceasta a presupus atât implicarea practică din partea lor, cât și reflecții asupra propriilor acțiuni. Mai întâi, au colaborat și au decorat cu stickere, citate și poezii o cutie care a primit numele „Picături de omenie”. După ce am introdus bilețele cu provocări în ea, cutia a fost amplasată în holul școlii, alături de un afiș și de o fișă explicativă ce conținea instrucțiunile destinate elevilor. Pe parcursul unei săptămâni, aceștia au extras câte un bilețel, au pus în practică provocarea, apoi și-au exprimat în scris gândurile după realizarea sarcinilor (exemple de provocări: *Ascultă pe cineva astăzi fără să îl întrerupi; Lasă un mesaj unei persoane care are nevoie de încurajare; Fă trei gesturi mici de bunătate și nu spune nimănui; Vorbește cu o persoană pe care o cunoști mai puțin și află ceva frumos despre ea.*). Biletele au fost utilizate și ca instrument didactic, în primele 5 minute ale orei, când am discutat despre provocări și le-am corelat cu gesturi de omenie realizate de diverse personaje. La final, bilețelele cu provocări și reflecțiile elevilor au fost afișate pe un panou, oferind o imagine clară a implicării acestora, dar și a diversității răspunsurilor și comportamentelor. În ansamblu, activitatea a evidențiat faptul că valorile morale sunt mai ușor înțelese și asumate când sunt integrate în contexte reale de viață.

Caracterul aplicativ al activităților propuse, integrarea lecturii, a scrierii creative, a reflecției personale, a colaborării și a tehnologiei digitale din proiectul „Citim. Simțim. Devenim” demonstrează că educația literară poate depăși limitele analizei textului, devenind un demers de formare a valorilor și a conduitei morale. Identificarea actelor de omenie în operele literare, dialogul cu personajele prin intermediul scrisorilor, recomandarea unei cărți din perspectiva nevoilor celuilalt și transpunerea lecțiilor de viață în gesturi concrete de bunătate au transformat lectura într-o experiență de învățare. Literatura nu a rămas doar un obiect de studiu, ci a devenit un prilej de autocunoaștere, de dezvoltare a empatiei și de asumare a responsabilității față de cei din jur, confirmând că școala poate cultiva, prin lectură, nu doar cititori competenți, ci și oameni mai atenți la oameni.

<https://canva.link/u361poqeiai8a5q>